

נוהל הנצחה

"וישם אתם על כתפת האפד אבני זכרון לבני ישראל כאשר צוה יהוה את משה".
שמות ל"ט

1. חזון

הנצחה מכובדת ושוויונית, התואמת את רוח המועצה וערכיה.

2. רקע

- 2.1 בקרב תושבי המועצה, ישנם, מטבע הדברים נפטרים שהלכו לבית עולמם. מהם נפטרים באופן טבעי מזקנה ומחלה, הרוגים בתאונות דרכים, וכאלו שנפלו כחללי צה"ל ופעולות האיבה.
- 2.2 קיימת שונות בסטטוס הנפטרים/נופלים: בני משפחה מקרבה ראשונה, קרבה משפחתית אחרת, חברים, תושבים עוזבים וכד'. חלקם מהנפטרים קבורים בבתי העלמין בשטחי המועצה וחלקם לא.
- 2.3 המועצה מעוניינת להנציח נפטרים אלו בדרכים מגוונות ולגבש מסמך עקרונות להנצחתם בדרכים שונות כפי שיפורט בהמשך.
- 2.4 ככלל, השיקולים להנצחת נפטרים במרחב הציבורי יתבססו על תרומה לרווחת הציבור הרחב ועל פי הצרכים הציבוריים בכפוף להחלטות ועדת הנצחה ומליאת המועצה.
- 2.5 ועדת ההנצחה הינה כלי חיוני של המועצה, לניהולן התקין של פעילויות הנצחה במועצה.
- 2.6 נוהל זה, אין מטרתו להחליף תקנונים או החלטות אשר עוסקים בהליכי קיום הלוויות, הקבורה או האזכרות השונות (אישי או ציבורי).

3. מבוא

- 3.1 נוהל זה נועד לשימוש ועדת הנצחה (להלן: 'הועדה'), במועצה האזורית שפיר (להלן: 'המועצה').
- 3.2 מטרת הנוהל: הסדרת אמות המידה להנצחה הנעשית בתחומי המועצה האזורית שפיר באמצעות מגוון דרכים ובהם: מתן שם למקום ציבורי, מפעל אירוע חינוכי/תרבותי/ספורטיבי, ערב לימוד, ספר זיכרון, סרט זיכרון, אתר הנצחה באינטרנט, הנצחה במבני דת וספרי קודש, מלגות, כנסים, הנצחה בפעילות ספורט וטבע, גינות קהילתיות, גני משחקים, פינות חן, אלמנט עיצובי ועוד. מקומות ציבורים כגון: מבני

ציבור, מתקני ציבור, גנים ציבוריים, פינות חמד/תצפיות/שבילים/אתרים/אנדרטאות, זכות לשימוש וכיוצ"ב בשטח המועצה.

- 3.3. ההנצחה תתבצע על שם אדם או קבוצת אנשים, לגביהם הוגשה בקשה לוועדה.
- 3.4. מתן שמות לרחובות ו/או כיכרות/ ו/או מוסדות ידונו בוועדת שמות ולא בוועדת הנצחה.
- 3.5. המועצה תבחר ערוצי הנצחה על פי צרכיה, סדרי העדיפויות שלה ובהתאם לשיקול דעתה הבלעדי. המועצה אינה מתחייבת להשתתף כספית בהנצחה.
- 3.6. אלמנט הזיכרון (לוח אבן, סלע, עץ וכד') צריך להיות בגודל סביר וצנוע שלא יעלה על 1 מ"ר. אופי אלמנט ההנצחה, עיצובו, כמו גם נוסח הכיתוב על גבי האלמנט יהיו מותאמים לסביבה וייקבעו על ידי המועצה ועל פי שיקול דעתה הבלעדי. גודל שלט לא יעלה על 40*35 ס"מ.
- 3.7. אמות המידה להלן יחולו החל מיום אישורן וללא כל קשר ותלות להנצחה שהייתה קיימת טרם אישורן.
- 3.8. ערעור על החלטות הוועדה יידון במליאת המועצה.
- 3.9. נוהל זה תקף לכל גופי המועצה, גופי הסמך ומוסדותיה.

4. סייגים

- 4.1. לא תתאפשר הנצחה ציבורית לאדם שהורשע בעבירה שיש עימה קלון.
- 4.2. לאחר החלטת הוועדה ייחתם הסכם בין המועצה לבין משפחות המונצחים.
- 4.3. המועצה תהיה רשאית לשנות את ייעוד האתר המונצח בנסיבות ואילוצים מיוחדים תוך מתן פתרון הנצחה חלופי, במידת האפשר.
- 4.4. אין כוונת הנוהל לשנות אתרי הנצחה או פעולות הנצחה שהיו קיימות קודם למועד אישור נוהל זה, אלא במקרים חריגים בלבד.

5. וועדת ההנצחה

ועדת ההנצחה תתנהל לפי מיטב שיקוליה המקצועיים, תוך גישה עניינית, שוויונית, שקופה ושיתופית, לצד רגישות ואמפתיה.

5.1. חברי הוועדה ומינויים

- 5.1.1. מליאת המועצה תבחר את נציגי ועדת הנצחה מקרב נציגי ציבור מכלל הישובים במועצה. בפורום הוועדה ישתתפו נציגים מקצועיים מתוך המועצה. זכות ההצבעה שמורה לנציגי ועדת הנצחה מקרב נציגי הציבור בלבד. ועדת ההנצחה תטפל בבקשות להנצחה ותביא את המלצותיה לאישור מליאת המועצה.

- 5.2. סמכויות עיקריות של וועדת הנצחה**
- 5.2.1 קביעת קווים מנחים והגדרות לדרכי הנצחה ציבוריות - זכאות ואפיון ההנצחה.
- 5.2.2 אישור דרכי הנצחה פרטיות במרחב הציבורי.
- 5.2.3 עדכון תקנון זה.
- 5.3. משימות מרכזיות של וועדת הנצחה**
- 5.3.1 ייזום, הקמה ושימור דרכי הנצחה ציבוריות.
- 5.3.2 הנחיה, הכוונה וליווי המשפחה / הגורמים המעוניינים בהנצחה פרטית במרחב הציבורי.
- 5.3.3 הפניה לתיאום וועדות נדרשות נוספות.
- 5.4. הועדה לא תעסוק בנושאים הבאים:**
- 5.4.1 תהליכי קבורה ולוויות ובפרט מתן אישור לקבורה בבית העלמין האזורי.
- 5.4.2 ימי זיכרון ואזכרות בישובים.
- 5.5. התנהלות פנימית של הועדה:**
- 5.5.1 בשל הרגישות, דיוני הועדה יתנהלו בדלתיים סגורות.
- 5.5.2 הוועדה תתכנס אחת לרבעון ותדון בבקשות שהוגשו. במידה ולא הוגשו בקשות, רשאי יו"ר הוועדה לבטל התכנסותה במועד שנקבע.
- 5.5.3 החלטות הוועדה ייקבעו ברוב קולות או ברוב של יותר מ- 50% מחברי הוועדה.
- 5.5.4 החלטות הועדה יפורסמו באתר המועצה.
- 5.5.5 הועדה תנמק החלטותיה וככל שתתקבל החלטה בעניין שתלוי ועומד בפניה, תודיע לפונה בכתב.
- 5.6. החרגות ושינויים**
- הועדה רשאית לחרוג מנוהל זה לפי שיקול דעתה ובכפוף לנוהל חריגים ואישור מליאת המועצה.

5.7. תוקף החלטות

מימוש החלטות הועדה תקפות לעד שלוש שנים מיום אישור הבקשה בוועדת הנצחה. במידת הצורך, לאחר שלוש שנים, יתקיים דיון חוזר לדון בבקשה.

6. הנצחה לחללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה

- 6.1. מתוקף סעיף זה, יונצחו חללים ונפגעי פעולות האיבה, שבעת נפילתם היו רשומים כתושבי המועצה האזורית שפיר, שהוכרו על ידי משרד הביטחון או הביטוח הלאומי.
- 6.2. **רשאים להגיש בקשה להנצחה:** בני משפחה (בן/ בת זוג, הורה, ילד, אח, נכד, נין), תושבי מועצה, חברים ומוקירי זכרם של הנופלים.
- 6.3. הנצחה בהתאם לסעיפים הבאים תועלה כבקשה חריגה לוועדת הנצחה אשר תעביר המלצותיה למליאת המועצה לאישור.
- ניתן יהיה להנציח במועצה האזורית שפיר **חללים שלא היו תושבי המועצה** בעת נפילתם ובתנאי:
- 6.3.1. שקרוב משפחתם מדרגה ראשונה מתגורר קבע במשך 10 שנים במועצה האזורית שפיר. לצורך כך יחשבו קרובי משפחה מקרבה ראשונה בלבד: ילדים או הורים או אחים או בן/בת הזוג של החלל במועצה.
- 6.3.2. בני המועצה - שנולדו או גדלו במועצה.
- 6.3.3. מקום קבורתם במועצה אזורית שפיר.
- 6.3.4. תרמו תרומה ייחודית למועצה האזורית שפיר ותושביה.

7. הנצחה לשם הוקרת תודה לאישים בעלי תרומה ייחודית לקהילה

- 7.1. תיבחן על-פי אמות המידה הבאות:
- 7.1.1. אישי ציבור אשר תרמו בצורה יוצאת דופן, מזמנם ומרצם למען המועצה/הציבור/המדינה בתקופה של עשר שנים ויותר, ו/או אישי ציבור אשר ייסדו פרויקטים בתחום החינוך, התרבות, ההנדסה, הספורט, הביטחון, הרווחה וכיוצ"ב.
- 7.1.2. תושבי המועצה אשר חירפו את נפשם למען הזולת, ביטחון המדינה או ערך לאומי אחר, שלא בעת שירותם בצבא, שירות לאומי, שירות במשרד הביטחון או בכוחות ההצלה.

- 7.1.3 תושבי המועצה שתרמו תרומה משמעותית להתפתחותה, ביסוסה ושגשוגה הפיסי והתדמיתי וסיועם לבנייתה החברתית והקהילתית, בין שהם תושבי המועצה ובין שאינם תושבי המועצה.
- 7.1.4 דמויות מופת מן ההיסטוריה היהודית והישראלית, לדורותיה.
- 7.1.5 אישים אשר תרמו תרומה ייחודית ומשמעותית למועצה, למדינת ישראל או לכלל האנושות.
- 7.1.6 תושבי המועצה מצטייני תרבות, אקדמיה וספורט ראשונים במעלה.
- 7.1.7 מי שהוכתר כגיבור ישראל והיה תושב המועצה.
- 7.1.8 הנצחה לשם הנחלת ערכים חינוכיים לדורות הבאים.
- 7.1.9 יקירי המועצה.
- 7.2 ההנצחה תהא במסגרת בה פועלו של האדם אותו מבקשים להנציח פונה לציבור רחב של אנשים, תושבי המועצה ומתאימה לערכי המועצה, תושביה וערכים לאומיים.
- 7.3 לכל נפטר/ת תאושר במרחב הציבורי עד פינת הנצחה אחת (אינו כולל אתרים לתועלת הציבור) ובהתאם לשיקול דעתה של הוועדה. לחלל צה"ל/ פעולות האיבה תינתן בחירה לאזכור ציבורי נוסף.
- 7.4 בהחלטות הוועדה יינתן ביטוי לשוויון בהנצחה ללא הבדל דת, לאום, גזע ומין.
- 7.5 לא יקרא מקום ציבורי על שם של אדם, אלא אם כן זימנה הוועדה את בני משפחתו מדרגה ראשונה, ובאין כאלו-נציג משפחתו מדרגה שנייה, שניתן לאתרם במאמץ סביר, להופיע בפניה להשמיע את עמדתם וכי הוועדה שוכנעה כי לא יפגעו רגשותיהם עקב ההנצחה.
- 7.6 לא יקרא מקום ציבורי על שם אדם, אלא לאחר שבדקה הוועדה ככל יכולתה ובהתאם לשיקול דעתה, כי לא יהא בהנצחה כדי לפגוע בערכים של האדם ו/או משפחתו ו/או המועצה ו/או בקבוצות אוכלוסייה מתוך המועצה או הציבור כולו.
- 7.7 הנצחה לפי נוהל זה תידון לפי בקשת בעל עניין (מכרים, בני משפחה, נציגי קהילה וכיוצ"ב), או ביוזמת המועצה או חבר הוועדה, רק לאחר שהוגש טופס בקשה (נספח א') בפניה.

8. סוגי הנצחה מוצעים

8.1 הנצחה ציבורית

- 8.1.1 אנדרטות כלליות (צה"ל, רשות, יישוב וכד') - רישום שמי בהתאם לאופי וסוג האנדרטה. באתר בו מספר הנצחות (כגון יד לבנים/ אנדרטה) שלטי ההנצחה יהיו זהים, וייתלו במרוכז.

- 8.1.2 גלעד יישובי/מועצתי לחללי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה: סוג (עץ/אבן) ומקום יאושרו בהתאם להחלטת וועדת ההנצחה.
- 8.1.3 גודל השילוט יהיה בפרופורציה לאתר ההנצחה ויאשר על ידי הוועדה. גודל מקסימלי של שלט לכל אתר הינו: 40*35 ס"מ. ללא תמונה.
- 8.1.4 הטקסט בהתאם לרצון המשפחה, עד שלוש שורות.
- 8.1.5 אלמנט ההנצחה ועיצובו יהיו בהתאמה לסביבה, ובאישור המועצה.
- 8.1.6 ניתן להנציח באתר/גינה קהילתית/ תצפית נוף/גני שעשועים/טיילת/אתר טבע/פינות חמד וכיוצ"ב.
- 8.1.7 כפל הנצחות במוסדות ציבור - לאישיות רמת מעלה בלבד.
- 8.1.8 ניתן לקרוא על שם הנפטר פעילות חינוכית/תרבותית חד פעמית, כגון: טורניר ספורט/חידון לימודי בביה"ס, מלגה. במידה ותתבקש פעילות קבועה עיתית יש להגיש בקשה לאישור וועדת ההנצחה.
- 8.1.9 ניתן להנציח באמצעות תרומת ציוד, כגון: לחדר מוזיקה מתנ"ס, לחדר מחשבים/מדעים בביה"ס, ספרים לספריה הציבורית/לבית מדרש וכו'.
- 8.1.10 הנצחה באתר המועצה - דף ייעודי לכל אחד מחללי צה"ל ונפגעי פעולות איבה בתיאום עם המשפחה - כולל תמונת הנפטרים.
- 8.1.11 אזכורים וירטואליים למיניהם (הפקת סרטונים, דפי הנצחה באתר, קבוצות וכו')
- 8.1.12 אירועים - לחללי צה"ל ונפגעי פעולות האיבה זכאות לשימוש במרחב הציבורי ומתקניו ללא תשלום - סיום השבעה, יום השלושים ויום השנה הראשון, בכפוף לנוהל השכרת מבנים.
- 8.1.13 הנצחה של חלל צה"ל או נפגע פעולות איבה תיעשה בתיאום עם אגף משפחות, הנצחה ומורשת במשרד הביטחון/ביטוח לאומי.

8.2 הנצחה פרטית במרחב הציבורי

- עבור נפטרים אשר משפחתם/חברים מבקשים להנציחם באופן פרטי במרחב הציבורי - מחייבת את כינוס הוועדה. הנצחה פרטית זאת הינה לשימוש הציבורי כולו. סוגי אתרי הנצחה פרטיים מוצעים:
- 8.2.1 הקמת אנדרטה פרטית - גלעד או פינת הנצחה קטנה.
- 8.2.2 קביעת אתר/מבנה קיים/שיפוץ על שם הנפטרים (כדוגמת גן שעשועים, מקלט, חדר וכד').
- 8.2.3 פינת מנוחה/מבואה/תצפית להנצחת יקירים - בשבילי הליכה, שבילי אופניים או טיילות בתחום המועצה, ימוקמו בסמוך לשביל או במקומות בעלי מאפיינים התואמים לייעודם כדוגמת: מבואת כניסה לשביל, עץ גדול

- המהווה בסיס ליצירת פינת מנוחה, נקודת תצפית מעניינת וכד' (יתכוננו ע"י אדריכל נוף / מתכנן הפרויקט או באישור צוות מקצועי מטעם המועצה).
- 8.2.4 פינות ההנצחה יתוחזקו ע"י המועצה במסגרת התחזוקה הכללית של השביל או הטיילת במסגרתה הם הוקמו (וזאת אך ורק באתרים/ שבילים שהמועצה מתחזקת בשגרה ובבעלות המועצה).
- 8.2.5 בכלל זה, שלט הנצחה יותר בכל אחד מאתרי ההנצחה לסוגם (גודל השלט הינו 40*35 ס"מ).
- 8.2.6 הפינות לא יכללו אלמנטים הדורשים תחזוקה מעבר לתחזוקה הבסיסית הנדרשת לשביל במסגרתו יוקמו הפינות, לא יבוצע גינון אינטנסיבי אלא צמחייה מקומית בלבד.
- 8.2.7 אירועים - קיום אירוע חד פעמי על שם הנופלים יקבע בשיחה עם המשפחה והמחלקה הרלוונטית (חינוך / תרבות / מתנ"ס).
- 8.2.8 משפחה או גורם המעוניינים להציע סוג הנצחה אחר מוזמנים לעשות זאת באמצעות מילוי טופס נספח א (טופס הגשת בקשה לוועדת הנצחה <https://www.shaffir.org.il/933/?preview=d5ew6s16a41w15>).

8.3 הנצחה פרטית במרחב הפרטי - אינה במסגרת ועדה זו.

9. מימון ותקציב

- 9.1 הנצחה ציבורית - תתוקצב, תמומן ותוקם על ידי המועצה (אתר הנצחה, אנדרטה, יד לבנים).
- 9.2 הנצחה פרטית - ככלל, במימון משפחות הנפטרים/הנופלים או תורמים מטעמם, אך ייתכן כי חלק מעלויות ההקמה ימומנו על ידי המועצה או מי מטעמה בהמלצת וועדת ההנצחה או גורמים רשמיים נוספים.
- 9.2.1 נושא חלוקת האחריות למימון, האחזקה ולביצוע בפועל, יוחלט בין משפחות הנופלים לבין וועדת ההנצחה (וועדות אחרות, אם נדרש) קווים מנחים:
- 9.2.1.1 מימון פרטי, יעשה באחריות המשפחה וישמש להקמת האתר, כולל שילוט, לתועלת ציבורית רחבה (גן שעשועים, שיפוץ מבנה).
- 9.2.1.2 אחזקת אתר פרטי קטן שלא לתועלת הציבור (פינת הנצחה, גלעד) תמומן על ידי המשפחה או מי מטעמה.
- 9.2.1.3 אם יש צורך בתחזוקה עתידית, יוסדרו מראש תחומי הנשיאה באחריות ומקורות המימון. על פי סעיף 8.2.4 בנוהל זה.

9.3 מתן תרומה לשם הנצחה / מקורות מימון

- 9.3.1 במקום בו מעורבת תרומה, חברי הועדה יבדקו את המקורות הכספיים של התרומה, זהות התורם, זהות המונצח והאם כל אלו עולים בקנה אחד עם ערכי המועצה וערכי ההנצחה כפי שנקבעו בנוהל זה.
- 9.3.2 משפחה שתבקש לתרום ממקורותיה למימון הקמת פרויקט ציבורי שלם להנצחה כגון פארק, ספרייה, בית כנסת וכיו"ב והוא יאושר על ידי ועדת ההנצחה ומליאת המועצה, יונצחו בו שמות המונצחים בשלט במתחם זה על פי המפורט לעיל ותרומה זו תבוצע על פי נוהל תרומות.
- 9.3.3 תרומה לצורך הנצחה שייכת למועצה ולא תהיה לתורם תביעה או טענה על השימוש בה.
- 9.3.4 מובהר כי הבקשה להשתתפות המועצה, תבחן במועד הגשת הבקשה על פי אמות המידה ובמסגרת המשאבים העומדים לרשות המועצה וכי לפונים לא תהיה זכות מוקנית לקבלת סיוע ו/או השתתפות של המועצה.
- 9.3.5 לאחר שתסוכם עמדת הועדה להנצחה תועבר הבקשה לדיון בפני ועדת התרומות של המועצה לפי הנוהל החל עליה. תנאי מקדים לאישור התרומה בוועדת תרומות הוא קבלת עמדת גזבר המועצה בעניין היתכנות המועצה לשאת במימון המשלים.
- 9.3.6 השתתפות המועצה במימון, ככל שתאושר כאמור, תהא בהתאם להחלטות ועדת ההנצחה ובכפוף לאישור מפורש של מליאת המועצה, כולל המקור התקציבי וסעיף התמיכה.

סייגים לגבי ניגוד אינטרסים עם תורמים מפורטים בנוהל תרומות.

10. יישום החלטות הוועדה

בקשה להנצחה תוגש לוועדת ההנצחה של המועצה אשר תבחן את הבקשה, וככל שתאושר תנחה הועדה את גופי המועצה על ביצועה.

10.1 תכנון, אפיון ואישור

- 10.1.1 החלטה על אופי ההנצחה.
- 10.1.2 איתור ובדיקת מקום מתאים לאתר ההנצחה - באחריות הועדה למצוא את הפתרון המתאים ביותר תוך התחשבות בבקשת המשפחה.
- 10.1.3 תכנון פיזי של האתר - בהתייעצות עם גורמים מקצועיים (אדריכלים, יועצי נוף) גורמי מקצוע במועצה (הנדסה, שפ"ה וכד'), משפחת המונצח והתורמים.

- 10.1.4. וועדת ההנצחה תביא את הבקשה לדין בפני וועדת מרחב ציבורי לבדיקת התאמה לתב"ע ולתוכניות הבניה והפיתוח ולשם קבלת עמדתה בעניין.
- 10.1.5. לאחר אישור הועדות המתאימות, תפרסם וועדת ההנצחה את מסקנותיה לעיון הציבור באתר האינטרנט של המועצה.
- 10.1.6. הערות יתקבלו תוך שבועיים מיום הפרסום.
- 10.1.7. ככלל, לא תתבצע עבודה בפועל מטעם כל גוף ללא אישורי בטיחות וכן רק לאחר אישורם של בעלי התפקידים הרלוונטיים במועצה.

11. העתקת מיקום הנצחה שקיבלה אישור אך אינה בוצעה

במידה וישנה סיבה המחייבת העתקת הנצחה שאינה בוצעה בפועל אך קיבלה את אישור הוועדה, ממיקום שהוסכם למיקום אחר, בעקבות צורך ולפי סדרי עדיפויות, זו תבוצע עפ"י החלטתה הבלעדית של מליאת המועצה, תוך שיתוף פעולה ומציאת מיקום חלופי המקובל על המשפחה. למשפחה לא תהיה כל תביעה מול המועצה בנושא זה.

12. העתקת מיקום הנצחה קיימת

במידה וישנה סיבה המחייבת העתקת הנצחה קיימת ממיקום שהוסכם למיקום אחר, בעקבות צורך ולפי סדרי עדיפויות, זו תבוצע תוך שיתוף פעולה ומציאת מיקום חלופי המקובל על המשפחה והמועצה. למשפחה לא תהיה כל תביעה מול המועצה בנושא זה.

13. חתימה על הסכם

- 13.1. על נציגי המשפחה לחתום על הסכם בנוסח המצורף כנספח ג בהתאמות המתחייבות.
- 13.2. אישור ההסכם כפוף גם לנהלי התרומות המתחייבים ממשדד הפנים.